

Barcelona, Arxiu de la Catedral, còdex 186-3, plec 2, 3r.

Ihesus

Sermo LXXa

«*Omnes quidem currunt, unus autem accipit bravium*¹». *prima corintiorum IX et in epistola hodierna. et cetera*

Les paraules *et cetera* són del apòstol sent Pau, e volen dir açò: Sert és: tots correm, mes un pren la joia. Vol dir sent Pau que axí com molts són en lo camp que corren per haver la joia posada al cap del cos, e finalment que la pren qui és primer, e tots los altres romanen laços e vyats, e no han joia. Per semblant, molts corren en lo camp d'esta present vida² qui cuyden haver la joia posada al cap del cos, ço és, la benayrança eternal³ per la qual possayr som creats, emperò poch la aconsaguiran, car solament un l'aconsegueix, ço és, aquels que són units e ajustats ab Déu e ab lur proïsme per amor, que és virtut unitiva. E aquests no són sinó una mateixa cosa. Ab Déu⁴, no-y ha sinó unitat, foragitada tota dualitat que significa divisió e departiment: «*Qui adheret Deo, unus spiritus est*⁵», *prima corintiorum VI*. E aquests són poch en esguart dels dapnats⁶. E són paraules terribles e dignes de meravellar, car sent Pau mateix diu, *prima ad Thimoteum II*: «*Deus vult omnes homines salvos fieri*⁷». Noresmenys és Déu nostro pare e àme-ns carament, *Mathei XXIII*: «*Unus est pater vester qui in celis est*⁸», e Crisostomus: «*Nec ipse qui genuit nec mater qui lactavit tamen nos diligit sicut ipse quod condidit Deus*». Axí mateix és nostro mestre e factor e no-s pot haver avorrimet: «*Manus tue fecerunt me et plasmaverunt me*⁹». *Psalmos et sapientiae XI*: «*Vel odisti eorum quod fecisti*¹⁰». Més avant, la vida de Jhesucrist e la sua passió són de infinit mèrit: «*Non est datus ei spiritus ad mensuram*», Iohanis III. E no meresqué res, açí mateix, car en lo primer instant de la sua concepció hac tota la glòria que vuy a, e per ço tot lo mèrit de la passió guanya a nós. E com aquest mèrit sia infinit e los nostros pecats sien finits e termenats, e finit a infinit no aya proporció, los seus mèrits deven sobrepujar tots nostros pecats. Noresmenys que la paraula de Déu no pot mentir ne pe[n]ssar que nos conplesca. E diu Jesucrist, *Johannis XII*: «*Ego autem si exaltatus fuero omnia traham ad meipsum*¹¹»¹². E ell és stat pujat en la creu, donchs apar que tothom se deïa salvar e nagú no deya ésser dampnat. E per consegüent, la paraula d'Él apar¹³ no ésser vera¹⁴, que diu: «*Omnes quidem currunt*» *et cetera*. Més, que farem, que açò és paraula de sent Pau, e sent Pau és apòstol e príncep dels apòstols, e Jhesucrist dix als apòstols: «*Non vos estis qui loquimini sed spiritus patris mei loquitur in vobis*¹⁵», Mateu 10. El Sperit Sant no pot mentir. Mes sent Pau fou arrapat fins al tercer cel¹⁶, *II Corintiorum XII*: «*Paulus est raptus usque ad tertium celum et audivit archana verba que non licet homini loqui*¹⁷», e per tal és meravellós testimoni dels fets de Déu, car scrit és: «*Audivimus, dicimus, et quod vidimus testamur*¹⁸». E diu lo propheta in psalmos: «*Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*¹⁹». E per ço és cosa heretical no donar fe a la scriptura sancta. Diu I decret *XXVIII quaestio III*: «*Quicumque alia intelligit scripturam sacram*²⁰» *et cetera*. E donchs, com porem verificar les paraules desús dites? ço és, que Déu sia pare spiritual et amic car nostro que vulla que tots siam fets sauls e que la sua passió meresca a nós glòria. Responch-vos que en nostra salvació nós hi obram ab Déu ensems, «*Cohoperatores Dei sumus*²¹», e per tal aquel «*Qui fecit te sine te*²²» *et cetera*. Per ço totes les

¹ 1 Cor 9, 24. | ² Segueix per haver ratllat. | ³ Segueix qui és fi de la ratllat. | ⁴ Segueix eternal ratllat.

⁵ 1 Cor 6, 17. | ⁶ Segueix e açò és que diu sent march en lo evangeli, marcus XX: «multi sunt vocati pauci vero electi» ratllat. | ⁷ 1Tim. 2, 4 | ⁸ Mt. 23, 9. | ⁹ Iob 10, 8 | ¹⁰ Sap. 9, 25 | ¹¹ Io. 12, 32. | ¹² Segueix e açò deya ratllat. | ¹³ Ms. apres, amb un signe il·legible al damunt. Corregixo per apar, que sembla la única lectura amb sentit. | ¹⁴ En un primer moment, l'autor havia escrit ésser falsa, que substitueix per no ésser vera. Ratllat, falsa; no, afegit al marge; vera, afegit sobre la línia. | ¹⁵ Mt. 10, 20 | ¹⁶ Segueix et vidit arcana dei quod non licet homini loqui ratllat. | ¹⁷ 2Cor. 12, 4. | ¹⁸ Io. 3, 11. | ¹⁹ Ps. 92, 5. | ²⁰ No localitzat. | ²¹ 1Cor. 3, 9. | ²² Agustí, Sermo 169, c. XI, nr. 13, PL 38, 923 (B); Sermones (3°), 660.

paraules desús dites e semblants hon que·ls tripiu se entenen condicionalment ço és, si nós servam los pactes qui son entre Déu e nós, *in libello De fide servanda* et [...]is reverenciando²².

^{3v} Mes veent sent Pau que nós som infels o fort frets en la fe e plens de vicis e pecats e desponem tot lo temps e nostro estudi en pompes e valetats, e per consigüent trencam los pactes que són entre Déu e nós, creu que pochs seran los salvats e en sguart dels reprovats, e en açò·s concorda sent Matheu qui *in evangelia presentis*²³, *Matheis XX*: «*Multi sunt vocati, pauci vero electi*²⁴» e no és davalada, car més són los cops vils que les preconses, més és lo ferre e lo plom que·l or o l'argent, més pedres comunes que fines, més arbres infructuoses que aquels que fan fruyt, més palla que gra, més malas herbas que bones, e les altres sens afany nexen per si matex, multipliquen les bones laurant la terra, regant e cultivant, e tots temps viuen més són los fols hòmens que·ls savis, «*radix sapientiae cui revelata est*²⁵».

Sed «*Stultorum infinitus in numerus*²⁶», Ecclesiastes I. Los benauyrats tots són reys e sacerdots: «*Sacerdotes erunt Dei et Christi et regnabunt cum illo*²⁷», *Apocalipsis XIX*. Per tal, són pochs en sguart dels dampnats, car pochs són los reus en terra en esguart dels pobles. Mes si pochs sa curen de venir al regne de Déu, no·y vendran si no se'n curen.

Infern en lo centra *et cetera*, paradís en lo cel, *et cetera*; la porta de paradís és estreta, aquela d'infer ampla *et cetera*. Mathei VII: «*Intrarre per angosta porta quia lata porta et spaciosa via que ducunt ad perdicionem et multi sunt qui intrant per eam quam angusta porta et arcta via quod ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt eam*²⁸». E per aquesta rahó diu sent Pau les paraules preposades: «*Omnes quidem currunt*» *et cetera*. E que ell aia haudes aquestes paraules de Nostro Salvador Jhesuchrist veiats com ho mostra lo nostra evangeli. Reconta Sant Matheu, *Mathei XX*.

E vejats en aquest evangeli V punts o V bones doctrines, ço és

Pacte fort notable: «*Simile est regni celorum*²⁹» *et cetera*.

Confor profitable: «*Egressus circa horam tertiam vidit alios stantes*³⁰» *et cetera*.

Guardó rehonable: «*Cum sero autem factum esset dicit dominus vineae procuratori suo*³¹» *et cetera*.

Pensar tan tristable, «*Accipientes murmurabant adversum patremfamilias*³²» *et cetera*.

Scusar molt lohable: «*Autem non facio tibi iniuriam nonne*³³» *et cetera*.

De primo, que·ns hic és notat *et cetera, quia* file *et cetera*. Segons que diu sent Gregori en la omilia de vuy³⁴, per aquest regne devem entendre la esgleya militant, que en lo cors de les gens és semblant al pare de les moltes companys. Car axí com lo dit pare tramès obrés a la sua vinya e feu ab ells pacte que·ls daria un diner, per semblant Déu gloriós isqué bon matí, so és, en lo començament del món, e feu pacte ab nostro pare Adam e ab tota humanal natura, que si cultivaven bé la sua vinya, ço és la pròpia ànima o consciència³⁵, cavant-la ab pregona consideració, estirpant-na totes males erbes e spines de vicis e pecats per verdadera e humil confessió, femant-la *et cetera*, regant-la *et cetera* e plantant-hi obres sanctes e virtuoses ab perseverància, que a la fi, lo jorn de la mort los daria un don, ço és la glòria eternal. Lo pacte, segons que pasa lo savi [...], és de la vida o de la mort. *Hodie proponitur tibi mors et vita ut si legem Dei servavis vivas in eternum si non statim sit peccatum in foribus e per consequens mors eterna, quia* «*stipendia peccati mors*³⁶» *secundum apostolum ad romanos VI*.

^{4r} E dretament per lo doctor és entesa la glòria eternal³⁷ si volem considerar la sua matèria e la forma. La matèria és de algú matal preciós (or o argent o semblant) e significa lo nostro cos que³⁸ are és miserable e en la glòria de Déu serà impassible, immortal, lauger e subtil, e tot

²² Cf. Fulbert de Chartres, *Epistola Philiberti* (PL 141, 229-230) | ²³ Del diumenge de Septuagèsima. | ²⁴ Mt. 22, 14. | ²⁵ Eccli. 1, 6. | ²⁶ Eccl. 1, 15. | ²⁷ Apoc. 20, 6. | ²⁸ Mt. 7, 13-14. | ²⁹ Mt. 20, 1. | ³⁰ Mt. 20, 3. | ³¹ Mt. 20, 8. | ³² Mt. 20, 11. | ³³ Mt. 20, 13. | ³⁴ Gregorius Magnus, *Homiliae, Sermo in septuagesima*. | ³⁵ ànima afegit sobre la línia. | ³⁶ Rom. 6, 23. | ³⁷ Segueix car a raillat. | ³⁸ Segueix en la glòria raillat. ³⁹ Lam. 4, 7.

luminós e beneficiat en tots los seus senys e dins si ple de diverses beleses. *Iuxta illud Trenorum III: «Natzarei eius nitidiores lacti candidiores nive nitidiores lacte rubicondiores ebore antiquo et saphiro pulciores»³⁹*.

La forma del diner contén III coses:

La figura del rey

Letres entorn

E la rodonesa

la scriptura revela les coses secretes. E significa la visió de Déu com siam en la glòria que veurem Déu clarament dins la persona de Jhesucrist e dins nós mateixs. E en aquesta visió serem benauyrats *quia «Visio est tota virtutes merces»⁴⁰*. Sed e seran-nos revelats tots lo sacrets. Aquí conixerem totes coses: *«Videbimus eum sicuti est»⁴¹*, *prima Iohanem III, e Psalmos: «In lumine tuo videbimus lumen»⁴²*, *unde Gregorius: «Quod est quod non vident qui videntem omnia vidunt»⁴³*.

La figura del rey⁴⁴ és *et cetera*. Aquest diner, e car la nostra ànima serà transformada⁴⁵ tota en son amat. E la ymage de Déu reluirà perfetament en aquella, car se lavòs lo nostro cor no porà res als desigar, voler ne amar si Déu e Jhesucrist, car fill seu. Per ço sent Pau *ad Romanos VIII: «Facies nos conformes ymagine filii sui»⁴⁶* et dicet nobis: *«Pone me signaculum [super cor tuum»⁴⁷*, e de aquesta amor resultarà aquel tan gran goyg e delit de què diu lo propheta, *Psalmos XXXV: «Torrente voluptatis tue potabis eos»⁴⁸*.

La redonesa del diner, que no ha principi ne fi, significa la eternal segurata que quiscú benauyrat haurà en paradich *«quia semper cum Domino erimus»⁴⁹*, e aquest és lo pacta tan notable, que si un poch trebaylam en aquesta vinya de Déu, tant nos és promès e·ns serà dat. Par-vos si és bé gran folia e oradura de aquels que no volen rebra aquest pacta, ans per un poc de dolçor mundanal transitòria, que no és sinó un moment, volen perdre aquest diner delitós excellent de la glòria, per lo qual eternalment podem ésser diths benanants e benauyrats. Folia és, e açò quant al primer punt.

De so devem considerar aquest confort tan amabla, *circa hora terciam et cetera*. E veiats açí que Déu en los actes forans se convertex al hom per gran amor, aytant com viu. Per ço diu lo savi, *Proverbiorum XVII: «Omni tempore diligit qui amicus est»⁵⁰*, lo temps de la vida del hom és hora de:

Prima de ço és la parvícia, de VII anys fins en XV.

Tercia, ço és la adolescència d XV fins en XXV.

Sexta, ço eés la joventut de XXV fins en L.

Nona, la velesa, de L fins en LXXX.

XI la decrepitat, de LXXX en jus *et amplius labor et cetera*.

En tots aquests temps requir Déu l'om e·l amonesta dient: *«Ite et vos in vineam meam»⁵¹*, ço és: trabaylats contínuament e obrats que la vostra ànima visca sens pecat, e plantats-hi obres bones e virtuoses per tal que·ns do lo diner paccionat ab nosaltres, *sicud es, ad romanos II: «Non auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factoris iustificabuntur»⁵²*, *sequitur «Gloria, honor et pax cum operari boni»*, *quia «Qui bona egerunt ibunt in vitam eternam»⁵³*. Més són molts miserables que no atenen a aquest premi meravellós ne a la pensa tan dolorosa que·ls és aparallada, e per ço no curen anar en aquest vinya, considerant que són terra e pols frívols e mesquins, d'on són exits⁵⁴ de loch tan alt e tan veravellós quant a Déu que·ls ha creats. E de tan vil e sutza en ço que entén quant al pare e la mare que·ls han engendrats. Per contra són creats finalment per açò saguir e prossayr la vida eternal, e vuy com stan en bruteses e viltats de

⁴⁰ Cita no localitzada. | ⁴¹ 1 Io. 3, 2. | ⁴² Ps. 35, 10. | ⁴³ Cita no localitzada. | ⁴⁴ Segueix fa ratllat.

⁴⁵ Segueix perfetament ratllat. | ⁴⁶ Rom. 8, 29. | ⁴⁷ Cant. 8, 6. | ⁴⁸ Ps. 35, 9. | ⁴⁹ 1Thess. 4, 17.

⁵⁰ Prov. 17, 17. | ⁵¹ Mt. 20, 4. | ⁵² Rom. 2, 13. | ⁵³ Fragment del Symbolum Quicumque. | ⁵⁴ Segueix de Déu plurice ratllat.

diverses pecats e en oy de Déu, e·n gran perill, car no saben si moran uy o demà.

⁵⁵ /^{4v}. E hon iran si axí viuen? Sertes al foch infernal: «*Qui vero mala in ignem eternum*⁵⁵». Més de què·s curen?: de coses inútils e vanes, transitòries, supèrflues que nos pertanyen a ells, e lexen si matexs e so que són e entre aquels qui aparen spirituals. Quants n'i ha que·s curen de saber bé l'escriptura o coses devotes, anar derrera los sermons e bé recitar so que·s diu, e haver privadesa de molt bon religiós, e lexen la privadesa de si matexs, e lexir lo libre de la propia consciència! Veiats bona paraula que diu aquel abat Ysach, hom que tots jorns scrutava les scriptures divines e humanes e és negligent de purgar sa ànima de tota capció de pecat, e dorm ab temor de sa consciència, e per açò han gran por de exir d'esta vida. Sàpies per sert que no pot ésser pus malestruch ne pus desaventurat. E dretament aquests aytals som tot lo jorn, tota la lur vida ociosos en la plaça d'equest món. E en aquests diu Déu en lo nostro evangeli: «*Quid hic statis tota die vite vestre ociosi, o miserabiles*⁵⁶», e no sots bé fols.⁵⁷

---

⁵⁵ Fragment del *Symbolum Quicumque*. | ⁵⁶ Mt. 20, 6. | ⁵⁷ El sermó queda truncat en aquest punt.